

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 czerwca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na podstawie art. 83 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt. 5, art. 8 ust. 6 pkt. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 4, art. 68 ust. 1 pkt. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121, z późn. zm.) stwierdził, że A. Z. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu w dniu 12 listopada 1999 r. oraz w okresie od 20 marca 2005 r. do 9 lipca 2005 r. ZUS wskazał, że od dnia 17 maja 1999 r. wnioskodawczyni była zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownik przez płatnika składek Radio (...) SA w Ł. a ponadto od dnia 17 maja 1999 r. wnioskodawczyni z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej była zgłoszona do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Z analizy dokumentów rozliczeniowych złożonych przez płatnika wynika, że wnioskodawczyni w dniu 12 listopada 1999 r. przebywała na urlopie bezpłatnym a w okresie od 20 marca 2005 r. do 9 lipca 2005 r. na urlopie macierzyńskim. W ocenie organu rentowego urlop bezpłatny jest okresem, w którym umowa o pracę trwa nadal, natomiast obowiązki – świadczenie pracy i wypłata wynagrodzenia ulegają zawieszeniu. Tym samym ulega zawieszeniu stosunek pracy a zatem i obowiązek ubezpieczeń społecznych, oznacza to, że w okresach tych przebywania na urlopie bezpłatnym z tytułu zatrudnienia, ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej mają charakter obowiązkowy. (decyzja k. 6 verte – 7 akt ZUS).

Od powyższej decyzji ZUS A. Z. złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi wnosząc o jej zmianę i ewentualnie o umorzenie zaległości w oparciu o ustawę z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551). Ubezpieczona wskazała, że od 17.05.1999 r. pozostaje nieprzerwanie w stosunku pracy, jako pracownik Radio (...) SA w Ł. i opłaca z tego tytułu składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne. Jednocześnie od 31.12.1998 r. do 30.12.2010 r. prowadziła ona pozarolniczą działalność gospodarczą. Wnioskodawczyni podkreśliła, że została zgłoszona do obowiązkowego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego z tytułu stosunku pracy, natomiast nie skorzystała z możliwości dobrowolnego (na swój wniosek) ubezpieczenia emerytalnego i rentowego z tytułu prowadzonej równocześnie działalności gospodarczej. Skarżąca podniosła, że od dnia 20 marca do 9 lipca 2005 r. korzystała ona z urlopu macierzyńskiego. Wnioskodawczyni podkreśliła, że w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego podlegała wyłącznie obowiązkowemu ubezpieczeniu pracowniczemu i z tego tytułu korzystała z prawa do zasiłku macierzyńskiego, a nie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Według skarżącej podczas urlopu macierzyńskiego stosunek pracy z Radio (...) SA w Ł. nie został przerwany. Był to jedynie okres zwolnienia jej z obowiązku świadczenia pracy, co pociągało za sobą brak wynagrodzenia. Wnioskodawczyni wskazała, że po zakończeniu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej otrzymała z ZUS zaświadczenie informujące, że na dzień 21.12.2010 r. nie posiada żadnych zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Ubezpieczona podniosła też, że jej działalność gospodarcza w formie spółki cywilnej polegała na prowadzeniu sklepu a w trakcie urlopu macierzyńskiego nie mogła wystąpić z tej spółki, ponieważ skutkowałoby to likwidacją sklepu, w którym był zatrudniony personel. Wnioskodawczyni podkreśliła, że jej stanowisko w tej sprawie jest oparte orzecznictwem w tym między innymi wyrokami SN z dnia 18.01.2005 r. o sygn. akt. II UK 128/4 i z dnia 20.10.2005 r. o sygn. akt. I UK 63/05. (odwołanie k. 3 - 4)

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie argumentując jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że na mocy uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r. w sprawie o sygn. akt III UZP 2/06 osoba, która w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego lub urlopu macierzyńskiego lub urlopu wychowawczego pozostaje w stosunku pracy i równocześnie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu prowadzenia działalności. ZUS podkreślił też, że to na płatniku składek ciąży obowiązek prawidłowego zgłaszania do ubezpieczeń społecznych. Ponadto w ocenie ZUS wniosek o umorzenie należności jest przedwczesny z uwagi na fakt, że dla ewentualnego ustalenia czy skarżąca zalega z tytułu składek za sporny okres, niezbędne jest prawomocne rozstrzygnięcie dotyczące obowiązku ubezpieczenia.

(odpowiedź na odwołanie k. 7 – 8).

Na terminie rozprawy poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku wnioskodawczyni poparła odwołanie i oświadczyła, że dane faktyczne zawarte decyzji ZUS są bezsporne. Według ubezpieczonej podane tam dane są zgodne z rzeczywistym stanem. (protokół rozprawy z dnia 8.04.2016 r. oświadczenie wnioskodawczyni k. 18)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni A. Z. od dnia 17 maja 1999 r. pozostaje w stosunku pracy w Radio (...) SA w Ł.. (umowa o pracę w załączonych aktach osobowych)

Płatnik składek Radio (...) SA w Ł. dokonał zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego, wypadkowego oraz zdrowotnego z tytułu zawartej umowy o pracę od dnia 17 maja 1999 r. (okoliczność bezsporna)

U wskazanego wyżej pracodawcy w dniu 12 listopada 1999 r. wnioskodawczyni korzystała z urlopu bezpłatnego a w okresie od 20 marca 2005 r. do 9 lipca 2005 r. przebywała na urlopie macierzyńskim i pobierała z tego tytułu zasiłek. (okoliczność przyznana przez wnioskodawczynię k. 18 a nadto informacja o korzystaniu z urlopu bezpłatnego, informacja o korzystaniu z urlopu macierzyńskiego w załączonych aktach osobowych)

W okresie od 31 grudnia 1998 r. do 30 grudnia 2010 r. ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej. W ramach tej działalności wnioskodawczyni wraz z siostrą prowadziła sklep w C.. (zeznania wnioskodawczyni k. 18)

Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wnioskodawczyni w okresach od 17.05.1999 r. do 29.12.1999 r. oraz od 01.05.2000 r. do 30.12.2010 r. dokonała zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego. (okoliczność przyznana przez wnioskodawczynię k. 18)

Wnioskodawczyni w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego nie zawiesiła prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Sklep nadal funkcjonował, tylko wnioskodawczyni była w nim nieobecna. Wnioskodawczyni nigdy nie zajmowała się sprzedażą w tym sklepie. (okoliczność przyznana przez wnioskodawczynię k. 18)

W dniu 21 grudnia 2010 r. A. Z. otrzymała od organu rentowego zaświadczenie w przedmiocie działalności gospodarczej o niezaleganiu w opłacaniu składek, w którym zaświadczone, że wnioskodawczyni w dniu wydania zaświadczenia jest zobowiązana do opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne i nie posiada zaległości według stanu na dzień 21 grudnia 2010 r. (zaświadczenie k. 5)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty z akt ZUS A. Z. oraz z akt osobowych ubezpieczonej z Radia (...) SA w Ł. oraz o zeznania wnioskodawczyni.

Należy w tym miejscu podkreślić, że powyższy stan faktyczny był między stronami – w zakresie koniecznym dla rozstrzygnięcia sprawy – w całości bezsporny, natomiast strony wywodziły z niego odmienne skutki prawne, ta zaś kwestia należy do oceny prawnej zebranego w sprawie materiału dowodowego, czego Sąd dokona poniżej w ramach rozważań prawnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. Z. nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Na podstawie przepisów art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt. 4 w zw. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121, ze zm.), osoba wykonująca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności.

W myśl art. 9 ust. 1 ustawy systemowej osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy. Mogą one dobrowolnie na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów.

W myśl art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i podlegająca z tego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu może na swój wniosek, zostać objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Jednocześnie zgodnie z art. 36 ust. 1 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do tych ubezpieczeń.

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc nie później niż do 15 dnia następnego miesiąca.

W przedmiotowym postępowaniu bezspornym jest, że w okresie od 31 grudnia 1998 r. do 30 grudnia 2010 r. ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, natomiast od dnia 17 maja 1999 r. pozostaje ona w stosunku pracy w Radio (...) SA w Ł.

Z tytułu umowy o pracę wnioskodawczyni zgłoszona została do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego, wypadkowego oraz zdrowotnego od dnia 17 maja 1999 r. Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wnioskodawczyni w okresach od 17.05.1999 r. do 29.12.1999 r. oraz od 01.05.2000 r. do 30.12.2010 r. dokonała zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego.

W przedmiotowym postępowaniu ubezpieczona nie kwestionowała okoliczności, że u pracodawcy Radio (...) SA w Ł. w dniu 12 listopada 1999 r. korzystała z urlopu bezpłatnego a w okresie od 20 marca 2005 r. do 9 lipca 2005 r. przebywała na urlopie macierzyńskim i pobierała z tego tytułu zasiłek a jednocześnie w tych spornych okresach prowadziła działalność gospodarczą.

Jeżeli pracownik przez część miesiąca przebywa na urlopie bezpłatnym i jednocześnie wykonuje w tym czasie pozarolniczą działalność gospodarczą to podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, bowiem w trakcie urlopu bezpłatnego następuje zawieszenie stosunku pracy i nie występuje zbieg tytułów do objęcia ubezpieczeniami. Jedynym tytułem do ubezpieczeń pozostaje działalność gospodarcza.

Stosownie do treści art. 174 § 2 k.p. okresu urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Okres urlopu bezpłatnego jest, zgodnie z Kodeksem pracy - art. 174 § 2, okresem, który stanowi przerwę w realizacji obowiązków i praw pracowniczych u pracodawcy, czyli pracodawca nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za pracownika, a co za tym idzie okres ten nie jest ani okresem składkowym, ani okresem nieskładkowym wedle ustawy emerytalnej. (vide wyrok SA w Katowicach z dnia 4.10.2005 r., sygn. akt III AUa 1383/04, publ.

Zgodnie z art. 9 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 sierpnia 2009 r., osoby pobierające zasiłek macierzyński nie podlegają ubezpieczeniom z tytułu pobierania tego zasiłku, jeżeli mają inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń społecznych.

A. Z. w w/w okresie jednocześnie pobierała zasiłek macierzyński z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i prowadziła działalność gospodarczą, zatem zobowiązana była do dokonania zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i złożenia dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych za przedmiotowy okres.

Osoby, które w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego lub urlopu wychowawczego pozostają w stosunku pracy i równocześnie prowadzą pozarolniczą działalność podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu prowadzenia tej działalności (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.). Zbieg obowiązku ubezpieczenia (art. 9 ust. 1 ustawy systemowej), dotyczy tylko ubezpieczenia emerytalnego i rentowych i zachodzi wówczas, gdy jedna osoba wykonuje kilka rodzajów działalności, z którymi wiąże się obowiązek ubezpieczenia społecznego. Powołany przepis ustawy systemowej, ustalający reguły zbiegu różnych tytułów ubezpieczenia, stanowi, że jeśli któryś z tych tytułów wystąpi w zbiegu z innym tytułem wymienionym w art. 6 ust. 1 i 2 (tzw. tytułem ogólnym), to zawsze pojawia się obowiązek ubezpieczenia - tytuł taki ma charakter bezwzględny, a więc jego istnienie nie prowadzi do zwolnienia z obowiązku ubezpieczenia. Tak więc w przypadku zbiegu co najmniej dwóch tytułów bezwzględnych, oba one rodzą obowiązek ubezpieczenia, natomiast w razie zbiegu ze sobą pozostałych tytułów ogólnych, ustawa systemowa przyjmuje zasadę pierwszeństwa w czasie.

Z przedstawionych przepisów i przytoczonych wyżej uwag, wynika, że pobieranie zasiłku macierzyńskiego albo zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego jest samodzielnym tytułem ubezpieczeniowym obok posiadania statusu pracownika czy statusu osoby prowadzącej pozarolniczą działalność i powstaje w związku z osiągnięciem przychodów "zasiłkowych", pełniących rolę swoistego substytutu wynagrodzenia.

W stosunku do osób przebywających na urloпах wychowawczych lub pobierających zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, obowiązek ubezpieczenia z tego tytułu pojawia się tylko wtedy, gdy "nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych" (art. 9 ust. 6 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy systemowej). Z powyższego wynika, że osoby przebywające na urloпах macierzyńskim i wychowawczym, mające inny jeszcze, niż korzystanie z tych urloпов, tytuł rodzący obowiązek ubezpieczenia (np. prowadzenie działalności pozarolniczej), nie podlegają obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy, ale z mocy art. 6 ust. 1 pkt 5. Niewątpliwie w okresach urloпов macierzyńskiego (art. 180 k.p.) i wychowawczego (art. 186 k.p.), których udzielenie jest obowiązkiem pracodawcy, pracownicy są zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy. Za czas tych urloпов pracownik nie zachowuje prawa do wynagrodzenia, otrzymując z tego tytułu świadczenia z zabezpieczenia społecznego - zasiłek macierzyński, albo dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, rekompensujące w jakiejś mierze niepobieranie wynagrodzenia.

- **patrz Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 23 maja 2006 r. III UZP 2/06.** opub. OSNP 2007/1-2/20, Prok.i Pr.-wkl. (...), Biul.SN 2006/5/29, M.P.Pr. (...).

Wnioskodawczyni, na terminie rozprawy, powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który miał uznać niekonstytucyjność przywoływanych przepisów prawa a zarazem miałby podważyć wyjaśnienia zawarte w wyżej przytoczonej uchwale Sądu Najwyższego. Wnioskodawczyni nie potrafiła jednak wskazać jaki wyrok Trybunału Konstytucyjnego wyraził korzystny dla niej pogląd, dodając, że chodzi o wyrok z 2009 roku.

Rzeczywiście Trybunał Konstytucyjny w 2009 roku zajmował się analogicznym problem pod kątem konstytucyjności prawa. W wyroku z dnia 13 kwietnia 2011 roku w sprawie SK 33/09 stwierdził, że „art. 9 ust. 6 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 i Nr

218, poz. 1690 oraz z 2010 r. Nr 105, poz. 668, Nr 182, poz. 1228, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725), w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – Prawo bankowe (Dz. U. Nr 71, poz. 609 oraz z 2010 r. Nr 257, poz. 1725), w zakresie, w jakim co do osób przebywających na urlopie wychowawczym prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą i pozostających w stosunku pracy przewidywał pierwszeństwo obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, jest zgodny z art. 71 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Wyrok Trybunału zapadł w wyniku skargi konstytucyjnej, w której podnoszono niezgodność z przepisami Konstytucji pierwszeństwa ubezpieczenia z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (a zatem - konieczność opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe) w przypadku zbiegu z innymi tytułami, a mianowicie: przebywaniem na urlopie wychowawczym lub pobieraniem zasiłku macierzyńskiego albo zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego.

Trybunał zwrócił uwagę na odmienny charakter urlopu macierzyńskiego i wychowawczego i zauważył, że przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie dotyczy tylko zróżnicowania praw ubezpieczonych przebywających na urlopie wychowawczym. Zdaniem Trybunału inna jest sytuacja matek, które swoją aktywność zawodową realizują tylko w ramach stosunku pracy, nie posiadając dodatkowego źródła dochodów, a inna w przypadku łączenia przez ubezpieczoną działalności gospodarczej ze stosunkiem pracy. W świetle przedstawionej argumentacji Trybunał uznał skarżony przepis za zgodny z przepisami Konstytucji.

Mając na względzie wszystkie wskazane wyżej okoliczności przyjąć należy, że zarówno w okresie urlopu bezpłatnego jak i w okresie urlopu macierzyńskiego w trakcie zatrudnienia w Radio (...) podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu jednoczesnego prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Odnosnie zaś wniosku ubezpieczonej o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za sporne okresy to jest on przedwczesny z uwagi na fakt, że przedmiotowe postępowanie dotyczy jedynie uporządkowania okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym. Dopiero po uprawomocnieniu rozstrzygnięcia dotyczącego obowiązku ubezpieczenia ZUS może wydać decyzję dotyczącą ewentualnych zaległości składkowych, uznając pisma w tym przedmiocie za wniosek do rozpatrzenia.

Na marginesie wskazać należy, że zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek ma jedynie potwierdzać stan rzeczy na podstawie posiadanych przez organ rentowy danych. Wraz z ich zmianą zaświadczenie staje się nieaktualne i może być wydane nowe, odpowiadające aktualnemu stanowi prawnemu lub aktualnym faktom. Nie jest ono decyzją, lecz przejawem wiedzy organu rentowego i nie rozstrzyga żadnej kwestii (sprawy) co do jej istoty. Nie tworzy, nie uchyla i nie zmienia istniejących stosunków prawnych. (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 stycznia 2013 r., III AUa 1089/12, opubl. LEX nr 1280369)

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczynie.